

Иступање првог потпредседника Владе и министра спољних послова Републике Србије Ивице Дачића на седници Савета безбедности Уједињених нација посвећеној раду УНМИК-а:

„Поштована госпођо председнице,
Уважени чланови Савета безбедности,
Даме и господа,

Дозволите ми да се захвалим генералном секретару господину Гутерешу и његовом специјалном представнику и шефу УНМИК-а господину Танину на поднетом Извештају и посвећеном ангажману на спровођењу мандата који је Савет безбедности Уједињених нација резолуцијом 1244 (1999) поверио УНМИК-у.

Бићу потпуно отворен и директан са вама. Већ дуже време поједине чланице СБ залажу се за смањење динамике извештавања и одржавања састанака посвећених УНМИК-у, а неке се залажу и за промену формата и затварање састанака. Чуле су се овде и радикалније идеје о потреби укидања мисије, промени њеног мандата, трансформисању УНМИК-а у политичку мисију итд. Ми разумемо поједине аргументе који прате ове захтеве, да је агенда СБ преоптерећена, да је криза у Сирији или Јемену неупоредива са ситуацијом на Косову и Метохији, али замолио бих вас да и ви пажљиво саслушате наше аргументе и размислите о њима.

Ситуација се на Косову и Метохији променила од 1999. али она је далеко од идеалне и ако погледамо било који од претходних извештаја генералног секретара о раду УНМИК-а од 1999. до данас, јасно је да се не ради о "младој демократији" и „мултиетничком друштву" које се повремено суочава са понеким изазовом како неки покушавају да је представе. Ови извештаји и ситуација на терену намећу нам веома важна питања: Да ли

је на простору Косова и Метохије дошло до суштинског помирења међу заједницама? Да ли су починиоци свих злочина кажњени? Да ли се на Косову и Метохији поштују елементарна људска права мањинских заједница? Да ли је интерно расељеним лицима омогућен повратак? Одговор на сва ова питања је, нажалост, не.

Осврнућу се касније на актуелни извештај генералног секретара и дешавања у претходном кварталу, али желим пре тога да вам укажем на неке важне чињенице које би сви ви који се залажете за укидање или смањење седница и саме мисије требало да имате у виду.

Мисија УНМИК присутна је већ 19 година на терену и она је урадила много да се прилике на Косову и Метохији промене. Велики је посао урађен, али он није завршен. Дуг је пут пређен од 1999, дуго је требало да представници Београда и Приштине седну за исти сто и почну да разговарају, није било лако доћи до првих договора, али су они ипак постигнути. Упркос томе што се од почетка суочавамо са великим проблемима у спровођењу постигнутих договора од стране Приштине, и даље смо уверени да је једини пут за проналажење дугорочно одрживог решења дијалог и да се он мора наставити. Због тога сматрам да СБ има дужност и обавезу да помогне у проналажењу тог решења и нормализацији прилика на КиМ, који су, не смемо заборавити, важни и за стабилност читавог региона. Велики је труд уложен у стабилизацију прилика на терену свих ових година и само ако наставимо да мирним путем решавамо сва отворена питања можемо очекивати нормализацију стања. Због тога не смемо дозволити да се неким исхитреним и непотребним потезима угрозе сви до сада уложени напори. Управо зато апелујем на вас да сагледате ширу слику и подржите наше напоре да заједнички дођемо до трајног решења. Настојања да се смањи УНМИК и његов буџет, промени његов мандат, прореде седнице СБ и сл. никако не доприносе стварању повољне климе за остваривање ових циљева. Она само уносе додатне несугласице како међу чланицама СБ, тако и између Београда и Приштине. Дебате о томе да ли СБ треба да посвети овој теми 3 сата свака три месеца (12 сати годишње) заиста нам нису потребне у овом тренутку. Оно што је потребно је да се све што је договорено спроведе без додатних условљавања и да се за сва нерешена питања пронађу решења искључиво путем дијалога.

Поштовани чланови Савета безбедности,

Осврнуо бих се сада на Извештај генералног секретара за претходни квартал и дешавања на терену, пре свега да бих чињеницама поткрепио управо изнете ставове да је ситуација на КиМ и даље нестабилна и да је међународно присуство још увек више него потребно. Вероватно се сећате да смо на прошлој седници сви били дубоко потресени свирепим убиством Оливера Ивановића, лидера иницијативе "Слобода, демократија, правда" и једним од највиђенијих српских политичара на Косову и Метохији. Представници Приштине обећали су управо пред овим цењеним телом тада да ће "превртнути небо и земљу да пронађу и казне починиоце". Починиоци нису пронађени, ни процесуирани, о истрази не знамо готово ништа осим да "није остварен никакав напредак" и да је истрагу преузела специјална истражна канцеларија Косова "због комплексности случаја".

Поред тога, читаву Србију, а посебно Србе на Косову и Метохији, дубоко су потресли и озбиљно забринули догађаји у Косовској Митровици од 26. марта ове године. Тог дана су разговори у оквиру унутрашњег дијалога о Косову и Метохији прекинути варварским актом до зуба наоружаних маскираних припадника специјалних јединица „Косовске полиције“. Бруталан упад у зграду, уз употребу огољене силе против ненаоружаних грађана, представља опасно, неодговорно и неприхватљиво понашање представника привремених институција самоуправе у Приштини. Међу повређенима су се нашли Марко Ђурић, директор Канцеларије за Косово и Метохију, као и други функционери Владе Републике Србије, министри из редова српске заједнице у покрајинској влади Косова и Метохије, посланици у покрајинској скупштини и други грађани, укупно њих 36. Један од Срба, иначе министар у покрајинској влади, задржан је на лечењу у болници.

Нелегално приведен, директор Канцеларије за Косово и Метохију Марко Ђурић, главни преговарач српске стране у техничком дијалогу са Приштином, био је малтретиран и претучен, да би, с лисицама на рукама, на крају био вучен улицама Приштине и изложен, у унапред режираној представи, мржњи руље и беспризорном понижењу, што је, сложићете се, незабележено у историји дипломатије. Како да после оваквог третмана Марко Ђурић поново седне за преговарачки сто? Оправдања која је за овај чин Приштина покушала да пронађе у наводном неиздавању дозволе господину Ђурићу да посети Покрајину, апсолутно су неистинита. Обавештење о посети било је, у складу са Договором о посетама званичника, постигнутим под покровитељством ЕУ, благовремено послато Приштини, чак много пре рока предвиђеног Договором.

Тешко је овај чин протумачити другачије до провокацијом приштинске стране која представља озбиљан ударац дијалогу и која је допринела нарушавању мира и безбедности не само Срба на Косову и Метохији, већ и читавог региона. Она показује колико је ситуација у Покрајини крхка и нестабилна и колико брзо неодговорни и једностранни потези могу да угрозе мир и безбедност. Били смо искрено шокирани дешавањима на КиМ тог дана, али и одсуством адекватне реакције пре свега ЕУ, као посредника у дијалогу са Приштином, чија мисија ЕУЛЕКС би на Косову и Метохији требало да брине о владавини права, али и о томе како се понаша „Косовска полиција“. На деловање специјалних снага „Косовске полиције“ није реаговао ни КФОР, који би, у складу са раније постигнутим договорима, требало да спречи да на север Покрајине, са већинским српским становништвом, где се поменути инцидент десио, уопште дођу припадници косовских специјалних полицијских јединица. Употреба силе и претње силом не смеју бити ни под којим условима толерисане и заслужују да, без резерви, буду јасно и недвосмислено осуђене од стране свих релевантних међународних фактора.

Подржавамо позив садржан у Извештају генералног секретара УН на темељну истрагу догађаја од 26. марта, уз потребу предузимања одговарајућих корективних мера у случају непоштовања људских права. У том смислу, важно је и запажање генералног секретара да је понашање „Косовске полиције“ у случају хапшења Марка Ђурића, које је резултирало и бројним повређивањима грађана, разлог за забринутост.

Овакве акције недвосмислено потврђују и нашу забринутост изазвану аспирацијама Приштине да променом и проширењем мандата тзв. „Косовских безбедносних снага“

отпочну процес њихове трансформације у „Косовске оружане снаге“. Тиме би се не само флагрантно прекршили резолуција СБ УН 1244 (1999) и Војно-технички споразум из Куманова, већ би се додатно дестабилизovala безбедносна ситуација како у Покрајини, тако и шире у региону. Подсетићу да резолуција СБ УН 1244 (1999) не предвиђа формирање „Косовских оружаних снага“, као и да снаге КФОР представљају једину легалну војну снагу на Косову и Метохији и одговорне су за све војне аспекте безбедности у Покрајини. У том контексту, очување статусне неутралности КФОР-а и његовог несмањеног присуства од кључног су значаја са становишта реализације његовог мандата. Желим да истакнем да ЕУ и НАТО нису подржали планове Приштине да једнострано формира „Војску Косова“ и очекујем да остану доследне у том ставу. Оно на шта бих овом приликом посебно скренуо пажњу јесте то да је један број земаља, а ради се о чланицама ЕУ и НАТО, прихватио акредитацију тзв. „косовских војних изасланика“, чиме се крши резолуција СБ УН 1244 (1999), по којој Приштина не може имати војску ни министарство одбране, па самим тим ни „војне изасланике“.

Госпођо председнице,

Подсетио бих вас још једном на снажну опредељеност Србије да сва питања решава путем дијалога и верујем да смо током протеклих година, у том контексту, показали завидну политичку зрелост и одговорност. Пре пет година лично сам потписао Први споразум о принципима који регулишу нормализацију односа Београда и Приштине, тзв. Бриселски споразум. Као што сам већ рекао, није било нимало лако доћи до тог споразума и није нам било лако спровести обавезе које смо тим споразумом преузели. Али смо их спровели готово све, укључујући и политички најосетљивије аспекте попут интеграције полиције и правосуђа. Са друге стране, Приштина је такође преузела обавезе потписивањем тог споразума, а најважнија је успостављање Заједнице српских општина на које се односило чак шест тачака овог споразума. То је, подвлачим, кључни део Споразума и обавеза коју Приштина, упркос континуираним апелима међународне заједнице свих ових година, до дан данас није спровела. Последица тога је да, уместо да данас овде анализирамо шта је то што је до сада својим радом постигла ЗСО у протеклих пет година, ми још увек говоримо о њеном формирању. Успостављање ЗСО за Србију и Србе на Косову и Метохији представља питање од круцијалне и немерљиве важности, будући да Заједница треба да заштити њихове виталне интересе, буде гарант очувања њиховог идентитета и унапреди свакодневни живот Срба у Покрајини. Њено успостављање није и не сме да буде гест нечије добре воље, већ остварено право, гарантовано од стране свих потписника Бриселског споразума, укључујући и ЕУ. Не може и не сме бити места за селективну имплементацију договореног, односно једнострано мењање постигнутог споразума. ЗСО мора бити формирана у складу са Бриселским споразумом, његовим принципима и имплементационим планом.

Изјаве које се могу чути од представника Приштине, попут најновије да ће формирање ЗСО бити условљено добијањем „столице“ у УН, само потврђују да Приштина нема истинску намеру да испуни своје обавезе из Бриселског споразума већ да га на најгрубљи начин крши. Са жаљењем морам да констатујем да је шефица Канцеларије ЕУ у Приштини, излазећи из оквира свог мандата, изразила подршку оваквој платформи Приштине, ниподаштавајући тако Споразум на који је ЕУ ставила свој потпис. Оправдано

сумњамо у искреност са којом Приштина са закашњењем од пет година улази у овај процес, упркос декларативним најавама да ће бити предузете одређене активности око ЗСО. Страхујемо да је реч о још једном политичком маневру који има за циљ смањење међународног притиска, а не истинској спремности да се коначно испуне преузете обавезе. Зато је важно да се данас у СБ чује јединствен став да формирање ЗСО више не може и не сме да чека. И не могу се притом понављати позиви обема странама да испуне преузете обавезе, јер је једна страна то већ учинила, а друга није.

Поштовани чланови Савета безбедности,

Како би се обезбедило придржавање договорима, олакшала примена Бриселског споразума, одржала стабилности и успоставила владавина права на КиМ, од суштинске важности је међународно присуство. У том смислу неопходно је задржати досадашњи обим надлежности Мисије ЕУЛЕКС-а.

У потенцијалне измене њеног мандата мора се укључити и СБ УН. Свака промена у раду ЕУЛЕКС-а утиче и на ангажман других међународних Мисија (КФОР, УНМИК, ОМИК) и захтева измену у раду тих Мисија у складу са очувањем функционалности међународног присуства. Преношењем овлашћења ЕУЛЕКС-а на ПИС губи се статусно - неутрални карактер, што води апсолутно неприхватљивој афирмацији „државности Косова“.

Госпођо председнице,

Не могу а да и овом приликом не споменем више од 200.000 протераних Срба и других неалбанаца, велики број срушених и спаљених цркава, манастира и културно-историјских споменика. У актуелном извештају генералног секретара регистрован је повратак 3 интерно расељена лица. Добро сте чули - три. Да ли верујете да је то довољно и да међународна заједница треба да одустане од покушаја да се на Косову и Метохији створе услови који би интерно расељеним лицима омогућили повратак и остваривање својих права. То је најмање што дугујемо свима онима који ни данас не могу да се врате у своје домове на Косову и Метохији. Није ли чињеница да је свега 1,9% интерно расељених лица остварило одрживи повратак довољно снажан аргумент не само за наставак активности УНМИК-а, већ и за и њихово јачање. О противправном насиљу које спроводе ПИС, односно изостанку воље код приштинске стране за било какво истинско унапређење демократских стандарда и владавине права, поштовање основних људских права и слобода, сведоче и недавна арбитарна хапшења на прелазу Јариње. Она су најчешће изведена на основу тајних спискова, прављених углавном на основу лажних дојава и исконструисаних сведочења. Циљ овакве праксе је стварање неспокоја и страха у редовима српског народа на Косову и Метохији, ограничавање слободе кретања и обесхрабривање повратка интерно расељених лица. Тешко да се, стога, може очекивати да број повратника буде већи све док се системски не реше проблеми који представљају њихову свакодневицу, јер су, поред арбитарних хапшења, изложени и институционалној дискриминацији, застрашивању, одсуству санкционисања националне и верске мржње и етнички мотивисаног насиља, личне и имовинске сигурности и владавине права, као и скрнављењу споменика, чије конкретне примере наводи и генерални секретар у свом Извештају.

И овом приликом желим да поновим - злочини почињени на Косову и Метохији не смеју проћи некажњено. Подсетио бих да је процес суочавања са истином први корак ка помирењу, али да је неопходно да сви који су починили злочине за то одговарају. Србија је, са своје стране, направила велики искорак у том смислу. Са друге стране, починиоци злочина над Србима и другим неалбанцима на Косову и Метохији, ни деветнаест година касније, још увек нису кажњени. Позиције које заузимају поједина лица у привременим институцијама самоуправе на Косову и Метохији не могу и не смеју да буду препрека остваривању правде. Веома смо забринути што још увек није подигнута ниједна оптужница пред Специјалним судом за злочине почињене од стране ОВК и што се почетак рада Суда стално одлаже.

Сада већ бивши тужилац Дејвид Швендимен, у својим размишљањима о времену проведеном на тој функцији, адекватно је сажео ову нашу забринутост: "Журба није пријатељ правде, али то није ни неразумно одлагање. Што се више удаљавамо од времена када су злочини почињени, напори да се они процесуирају изгледају све мање кредибилно, а перцепција о легитимитету тих напора постаје све слабија".

Србија у складу са својим законима, који су у пуној мери усклађени са међународним правом, неће одустати од кривичног гоњења лица за које постоје докази да су на Косову и Метохији извршила кривична дела ратних злочина против цивилног становништва. У том контексту, важна је недавна одлука Интерпола о враћању у систем Интерпола међународних потерница за одређеним бројем лица оптужених за злочине на Косову и Метохији.

Госпођо председнице, уважени чланови Савета безбедности,

Република Србија ради на заштити својих националних и државних интереса, поштујући основне постулате међународног права, превасходно принципе суверенитета и територијалног интегритета и наставиће да користи сва дипломатска средства са циљем супротстављања сецесионистичком покушају Приштине који представља опасан преседан који је, сведоци смо томе, већ дао подстрек разним сепаратистичким покретима у другим деловима света. Уверен сам да нико од вас, да се којим случајем нађе у позицији Србије, не би поступио другачије. Све активности које Србија предузима одраз су настојања да се одбране ауторитет међународног права, Повеље УН и правно обавезујуће резолуције СБ УН 1244 (1999), којом се гарантује њен суверенитет и територијални интегритет и да се укаже на неприхватљивост унилатерализма као начина решавања било ког питања у међународним односима. Поменуо бих и овај пут да се у дужем временском периоду суочавамо и са настојањима Приштине да оствари пуноправно чланство у бројним међународним организацијама. Последњи такви примери представљају покушаји „Косова“ да постане члан Унеска, Интерпола и Светске царинске организације, који су у потпуној супротности са основним принципима међународног права и штетно и непотребно политизују рад ових међународних организација.

На крају, желео бих да се захвалим свим државама које нису признале једнострано проглашену независност Косова на њиховој доследној подршци и принципијелном поштовању Повеље УН и резолуције СБ УН 1244 (1999), као и онима које су одлуку о

признању повукле или разматрају повлачење. У том контексту, желим да чланицама СБ које упућују протесте државама које повуку признање, укажем да такви потези не доприносе бржем и ефикаснијем решавању проблема. Давање безусловне подршке једној страни никако не помаже постизању компромиса. Србија све вас, уважени чланови овог тела, третира као пријатеље и партнере. Очекујемо и поздравили бисмо када бисте и ви Србију третирали као пријатеља и партнера што укључује и веће разумевање наших ставова и аргумената. Били смо на истој страни у Првом и Другом светском рату. Ове године, 28. јула нас очекује обележавање 100 година од када се српска застава виорила на Белој кући и свим јавним зградама у САД по наредби тадашњег председника Вудроа Вилсона, у знак почаст за огромна страдања српског народа у Првом светском рату. Ове године се очекује посета француског председника Макрона који ће са председником Вучићем открити рестаурирани споменик захвалности Француској за историјско савезништво у Првом светском рату. У Лондону ће у јулу бити одржан Самит Европске уније и Западног Балкана о европској будућности нашег региона. Србија жели да са западним земљама нађе заједнички интерес. Надам се да је свима јасно да без уважавања интереса Србије и српског народа, не може да буде трајног мира и стабилности на Балкану и у читавој Европи.

Наша политика је политика мира и економског повезивања и просперитета. Због тога бих желео да још једном апелујем на све вас да се фокусирамо на проналажење компромисног и одрживог решења за овај вишедеценијски проблем, како би цео Западни Балкан коначно постао простор трајног мира, стабилности, безбедности и поверења.

Захваљујем на пажњи."